

Religionem ingrediatur, gravato hærede, ut quoad illa solverit, centum pendat annuatim, an illa monasterium ingressa sub spe futuræ numerationis, annua quantitas licite capi possit? Videtur quod non, cum monasterium ad sortem agere non impediatur, juxta regulam superius traditam, num. 115. Sed aliud est tenendum ex dictis num. 124. quoniam pro justo interesse pensio sine crimine capitur; sustinet enim monasterium damnum emergens, dum moniali exhibet alimenta; & lucri cessationem, quia dotes monialium otiosæ non existunt, sed utiliter collocatæ in censuum frequenti emptione, vel aliter, utilitatem reddunt communitati.

127 Cui resolutioni ad stipulatur Barbof. collect. cap. Salubriter, num. 6. de usura, dum docet, de cisionem ejus constitutionis procedere etiam in matrimonio spirituali, ita ut si qua mulier, promissa per parentem, vel alium dote, professionem emisit, monasterium, dum solutio differtur, possit & fructus pignoris accepti lucrati, & consequenter de certa quantitate annuatim solvenda pacifici. quod utique ex voluntate testatoris procul dubio licebit.

SUMMARIUM.

- 1 Tutores Jure Civili pecuniam pupillarem utiliter expendere, seu fœnori dare tenebantur.
- 2 An transeat hac obligatio ad hæredes tutorum.
- 3 A quo tempore tutores cogebantur usuras pecunia pupillaribus solvere.
- 4 Solvunt usuras pupillares, donec bona administrationis retinent.
- 5 Hoc præscribitur, si diu rationes dominus exigere omiserit.
- 6 Usuras quas tutores solvere compellebantur.
- 7 Quando non licebat tutoribus pecuniam pupillarem sub usuris mutuare.
- 8 Usura pupillares hodie sublata sunt, nec eas exercere pietatis prætextu licet.
- 9 Tutor qui otiosam habet pupillarem pecuniam, quomodo damnetur.
- 10 Quid probare debet minor: & an cogatur solvere interesse pro pecunia, quam a debitoribus non exegit, ibid.
- 11 Tutores in Hispaniâ quomodo ad interesse damnentur.
- 12 Idem in curatoribus minorum ac in tutoribus quoad usuras, vel interesse observatur.
- 13 Si testator, qui tutorem dedit, cum liberum esse caverit ab eo, quod tutela judicio deberet, non damnabitur ad usuras seu interesse, nisi pecuniam in proprios usus verterit.
- 14 Utrum liceat sic societatem contrahere, ut unus nulli periculo se exponens, lucrum percipiat? qui disputent.
- 15 Societas contrahi potest, ut unus pecuniam, alter operam impendat, & commodum, & damnum æquis portionibus inter eos dividatur, & in dubio sic divisio fieri debet.
- 16 In hac societate quomodo quisque periculum sustineat.
- 17 In ipsa societate non communicatur capitale.
- 18 De justitiâ ejus societatis qui egerint.
- 19 In præfata societate utrum capitale dividatur, & num. 20.
- 21 Contractus societatis celebratus creditur, etsi

- dicatur socius pecuniam mutuo dare ei, qui operam est adhibiturus.
- 22 Conferenti pecuniam ad societatem non licet convenire, ut lucrum commune sit, & damnum ad socium solum spectet: nec quod pars capitalis semper salva sit, altero socio periculum sustinente, si totum capitale extinguatur, & n. 23.
 - 24 In societate qualiter æqualitas servanda, & an valeat pactum, ut lucrum sit commune, & ad unum ex sociis duntaxat damnum spectet.
 - 25 Inter socios fraternitas quedam contrahitur, propter quam non conveniuntur, nisi quatenus facere possunt.
 - 26 Utrum sociis non æqualiter conferentibus, pactum sit licitum, quod lucrum pro virili distribuatur æqualiter.
 - 27 Qui plus confert ad societatem industria, & labore, plus ex lucro percipere debet, & è contra qui minus confert.
 - 28 Sociis adhibentibus cunctis operam, ac industriam, non attenditur ad divisionem, an unus magis laboris & industria impenderit: & quid si filii unius ex sociis laborarent, remissivè.
 - 29 Pacta inæqualitatis in societate sustinentur, nisi de ipsorum iniquitate constet aperte.
 - 30 In societate expressa bonorum omnium quomodo divisio facienda.
 - 31 In hac societate non inspicitur quis ex sociis plus consumpserit in necessariis, aut si plus sit lucratus.
 - 32 Filia unius socii omnium bonorum an dos ex bonis societatis communibus constituenda?
 - 33 Ubi unus ex sociis pecuniam, alter operam adhibet, quid operetur pactio, ne hic de damno teneatur.
 - 34 Quid si idem pactum adjiciatur in favorem conferentis pecuniam.
 - 35 Lex Si non fuerint, §. Ita coiri, ff. pro socio, intelligitur, & exponitur.
 - 36 Societas utrum licite ita contrahi possit, ut pecuniam exhibens nullum periculum subeat, & annuam quantitatem percipiat, & num. 37. 38. 39.
 - 40 Pacta iniqua societatis arbitrio boni viri ad æqualitatem reducuntur, etsi damnificatus asserat se donare.
 - 41 De nautico fœnore apud Romanos.
 - 42 Capitis Naviganti, de usura, referuntur Interpretes.
 - 43 Dicitur caput Naviganti, interpretatur, & num. 44.
 - 45 Quando liceat credere pecuniam, vel merces, constringendo debitorem ut certam solvat ultra sortem quantitatem pro periculo nautico, quod creditor sustinet utroneus.
 - 46 Hadriani intellectus ad caput Naviganti, rejicitur.
 - 47 Utrum qui pecuniam dedit ad nauticum fœnus, teneatur restituere quod pro periculo accepit, & n. 48. 49. 50. & 51.
 - 52 Opponitur resolutioni argumentum, & solvitur.
 - 53 Nauticum fœnus an Jure Pontificio sit sublatum?
 - 54 Pretium pro æsecuratione in nautico fœnore licite percipitur, quanquam æsecurator operam nullam adhibeat.
 - 55 Utrum liceat pro fidejussione pretium percipere? & num. 56. 57. 58. & 59.

60 Fidejussore

CAPUT II.

Ad Num. 1.

- 60 Fidejussore pretium accipiente, non contrahitur mandatum, sed contractus innominatus, & de ejus effectibus.
- 61 In fidejussione pro pretio quid cavendum, ne usura, vel iniquitatis vitium irrepat.
- 62 Cur dicatur pactum legis commissoria, à quo Imperatore omnino deletum, & à quo ex parte restitutum.
- 63 Pactum legis commissoria in pignoribus quâ formâ concipiatur. Jure Pontificio, & Regio Hispano prohibetur.
- 64 Non valet in fundo, si actum sit, ut pecuniâ creditâ intra certum tempus non solutâ pignus fœndi titulo cedat creditori.
- 65 Pactum legis commissoria inter tertium, & debitorem an subsistat. Quid in fidejussore? Refertur opinio docens valere, ibid.
- 66 Adducitur contraria, & amplectitur.
- 67 Ratio traditur, & interpretatio ad l. fin. de contr. emptio.
- 68 Alia interpretatio refutatur. Pactum legis commissoria non tenet de quavis re debitoris, etsi obligata non sit pro debito, ibid.
- 69 Pactum legis commissoria reprobatum, etsi res solam generaliter sit obligata.
- 70 Pactum legis commissoria reprobatum quibuscumque verbis conceptum.
- 71 Mens D. Covar. explicatur, qui non distinguit fidejussorem à creditore quoad reprobatorem pacti legis commissoria.
- 72 Alia interpretatio legis finalis de contr. empt. reprobatum.
- 73 Pactum valet, ut debitore non solvente tempore præfinito, pignus creditori pro justo pretio cedat, sed in censu reprobatum ea pactio, ibid.
- 74 Valet etiam si convenerit, ut res maneat creditori simpliciter; nam subintelligitur pro justo pretio.
- 75 Lex 12. tit. 13. p. 5. quæ obstat conclusioni præcedenti, interpretatur.
- 76 Pactio non valet, si convenerit, ut pecuniâ non reddidâ, pignus deuri in solutum.
- 77 Conclusio tradita n. 73. corroboratur, & à pactis suspectis abstinendum suadetur.
- 78 Lex commissoria in pignoribus detestatur, & ratio quâ prohibetur, remissivè.
- 79 In pacto legis commissoria fere semper iniquitas lateat propter excessum valoris pignoris.
- 80 Pactum legis commissoria unde dictum, remissivè.
- 81 Pactum legis commissoria non consistit, quantum postulante debitore adjiciatur, nisi aliam ipsi utilitatem afferat.
- 82 Debitor qui promisit vendere pignus creditori, nisi solverit, poterit post diem præfinitam, purgata morâ, offerre pecuniam, ac rem retinere.
- 83 Utrum pactum legis commissoria post contractum perfectum, ex intervallo adjectum subsistat.
- 84 Satisfit objectioni, ac rationi, que pro affirmativa opinione reprobatâ adducitur.
- 85 Pactum legis commissoria an valeat si pecunia credita æquetur pignoris æstimationi? & n. 86. & 87.
- 88 Pignoris æstimatio an faciendâ secundum tempus, quo pecunia creditur, vel quo solvi debet ex conventionione, & n. 89.
- 90 Pactum legis commissoria an firmetur juramento, & n. 91.
- 92 Renunciatio legum, que pactum legis commissoria damnant, non sustinetur.

D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

Tutoribus quondam Jure Civili non solum licuit, sed etiam incubuit pecuniam pupillarem dare fœnori, ita ut totius quantitatis, quam ratione administrationis percepissent, nisi alias utiliter collocarent, usuras pendere judicio tutelæ cogerentur leviores juxta regionis consuetudinem, l. Tutor qui 8. §. Sed si negavit, vers. Ex ceteris, l. si tutor constitutus 16. cum similibus, de administrat. tutor. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 224. n. 17. Tusch. lit. V. conclus. 442. n. 34. Petr. Greg. Syntagm. lib. 13. cap. 10. n. 10. Leotard. tract. de usura. 20. n. 2. Cujac. ad tit. C. de usura. pupill. Guttier. de tutel. part. 2. cap. 9. n. 4. 5. Escobar de ratiocin. cap. 14. n. 6. vers. Et hac necessitas, Ofsuald. lib. 15. cap. 19. ad fin. Bæza de decim. tutor. cap. 2. n. 92. 94. Ayora de partition. part. 1. cap. 4. n. 22. Barb. collect. l. 24. n. 15. C. de adm. tut.

Hæc tutorum obligatio similiter in hæredes transit, si administratione se immisceant, aut petere pupillo curatorem, seu tutorem omittant, d. l. Tutor qui, §. Pecunia, l. Cum ostendimus 4. §. Usuras, de fidejuss. tutor. Tusch. ubi proxime, Guttier. n. 21. Bæza n. 95. Iodoc. Damouder. de patrocina. pupil. tit. de intereff. pupil. n. 46. Leotard. num. 13. Hermol. in l. 10. gloss. 4. n. 227. tit. 1. p. 5.

Ibi: Statim acceptâ tutelâ

Usuræ pupillares non computabantur in tutorem à die suscepti muneris, sed post semestre, quod illis conceditur, ut pecuniam tuto, ac utiliter possint collocare: deinceps singulis annis bimestri usuris tutor non oneratur, ut creditam pecuniam exigat, & iterum fœnori tradat, d. l. Tutor qui, §. Usura, d. l. Si tutor constitutus, Cujac. observat. lib. 5. cap. 12. Ofsuald. ubi sup. Escobar n. 4. Guttier. n. 27. Bæza n. 96. Hujusmodi dilatio denegatur tutori in proprios usus clam, & illicitè pecuniam pupillarem expendenti, d. §. Usura, Cujac. ubi proxime.

Cursus verò usurarum, finita tutelâ, non suspenditur, sed usque ad restitutionem bonorum tutelæ persistit, d. l. Tutor qui, in fin. l. Lucius Titius 47. §. Quasitum, de admin. tutor. l. 1. §. ult. de usura. Cujac. ad tit. C. de usura. pupillar. Leotard. ubi proxime, Guttier. n. 20. Pichard. in §. Tutores, n. 16. Inst. de oblig. que ex quasi cont. nasc. ubi limitat num. 18. si tutor ab administratione se abstinat, l. 29. §. 1. de adm. tutor.

Est observandum quod si is, cujus bona administravit tutor, viginti annis omiserit rationes exigere, ac reliqua petere, præsumitur usuras remisisse à quo tutela finita est, l. Maximè 30. de administrat. tutor. l. Cum quidam 17. §. 1. de usura. Leotard. d. q. 20. n. 22.

Ibi: Nec iudem tenebitur tutor.

Ubi tutor clam pecuniam pupillarem in proprios vertebat usus, onerabatur omnium gravissimâ usurâ, nempe centesimâ sic dictâ, quia singulis mensibus centesima fortis pars exsolvebatur ad rationem unius pro centenario, quæ sicut alias omnes, hodie aboluit. Tusch. sup. n. 34. Leotard. ubi proxime, Pichard. n. 14. Cujac. ubi pronuper, Ayora n. 30. Roder. de ann. reddit. lib. 3. cap. 10. n. 2.

Illa verò facultas, & necessitas pecuniarum pupillarum fœnerandæ ita est temperata, ut si ex fructibus bonorum tutelæ pupillo alimenta possint ex-

C hiberi,

hiberi, tutore non liceat sub usuris pecuniam mutuo dare, *authent. Novissimè, C. de administrat. tutor. Tusch. & Petr. Greg. ubi sup. Baëz. n. 93. Ayora num. 33. Barbosa cum aliis collect. d. authent. n. 2. Cujac. novel. 72.*

8 Hæc omnia quæ præmissimus, ad Jus Civile spectant, quo usuræ legitimæ permittentur: nunc alio utimur, cum feneratori abusus execrabilis prorsus interdicitur, ideo nulla ex causa fas erit pecuniam pupillarem credere sub usuris Molin. *d. disp. 224. num. 18. Leotard. num. 5. Baëz. ubi proximè, Guttier. num. 4. Roderic. num. 10. Tusch. ubi sup. Barbosa cum pluribus collect. l. Tutores, num. 16. C. de administrat. tutor. quod D. Covar. nos docet hic, quidquid nonnulli contra senserint, quos refert, ac refutat Leotard. num. 4. 6. & 7. Nec pro alimentis pupilli, sicut nec pro alio quovis insigni pietatis opere licebit feneratori, Roderic. ubi proximè, Leotard. num. 26. Novellam Justiniani, cujus nuper meminimus, post alios reprobantes, quibus accedit Barbosa ubi proximè, & collect. cap. Super eo, n. 11. de usur.*

Verf. Illud sanè observandum.

9 Tutores quanvis pecuniam pupillarem prohibeantur feneratori, tenentur tamen eam utiliter implicare ementes prædia, aut expendere ad aliquam licitam negotiationem, ex qua augetur pupillorum substantia: quod si tutor, aut curator neglexerit, ad interesse damni damnabitur. Leotard. *d. q. 20. ex n. 8. Guttier. de tut. part. 2. cap. 9. num. 5. & 16. Ouald. lib. 15. cap. 19. ad fin. Tusch. lit. V. concl. 441. n. 4. Hermos. d. gloss. 4. num. 226. Molin. ubi sup. Baëza num. 93. cum seqq. Escobar d. cap. 14. num. 3. & 5. verf. & hæc necessitas, Roderic. d. cap. 10. n. 11. 18. Surd. decis. 279. num. 10. Ayora n. 21. 22. Damouder. de patroc. pupill. tit. de pupill. interesse, num. 43. Barbosa ubi proximè, n. 15. Trullench lib. 7. cap. 27. dub. 2. n. 6.*

10 Ut autem istud interesse tutor exhibere cogatur, non sufficit pecuniam pupillarem penes eum extitisse, opus enim est ex parte minoris probari, quod tunc fuerint prædia venalia, quæ emere expediret, vel alia occasio pecuniæ utiliter, ac licite collocandæ; aliàs tutor damnari nequibit, nisi conflet pecuniam ad proprios usus impendisse quia propter dolum ad interesse boni viri arbitrio tenebitur, Menoch. *de arbitrar. cas. 49. num. 6. Damouder. num. 66. 70. & 75. Escobar num. 6. Roder. num. 12. 13. Baëza num. 99. Guttier. n. 6. Ayora num. 28. & n. 31. quod tutor non solvit interesse pro pecunia, quam à debitoribus pupilli ex negligentia non exegit. Sed consule Guttier. d. cap. 9. ex num. 33. contra sententiam.*

Ibi: Quo fit, ut in ea provincia.

11 Sic apud nos receptum est, ut tutores, aut curatores pecuniæ pupillaris, quam retinuisse constat, interesse persolvant, etiam nulla per minorem probatione facta, ad rationem quinque pro centenario, quod est pretium legitimum censuum redimibilem, qui frequentissimè in Hispania vendi solent. Idem videtur dicendum, si ob commercii assiduitatem facile possit expendi pecunia ad licitum lucrum juxta regionis consuetudinem, Molin. *d. disp. 224. num. 18. Ayora n. 30. Escobar n. 7. Barbosa collect. d. l. Tutores, n. 15. C. de administrat. tutor.*

12 Quæ de tutore lucusque tradidimus, æquè procedunt in curatore, administratore bonorum Ec-

clesiæ, ac similibus, ut observant Hermosilla & alii ex jam laudatis.

13 Illud omittendum non est, quod ex aliis tradit Guttier. *de tutel. part. 2. cap. 9. n. 7. videlicet tutorem testamentarium non teneri ad usuras, seu interesse ex negligentia, si per testatorem illi remittatur quidquid tutelæ judicio debuerit: sed hæc liberatio non proderit si pecuniam pupillarem clam usurpans, in proprios usus converterit ad instar prædonis.*

Verf. Ceterum satis controversum.

14 Frequens maximè apud Theologos disceptatio est, an liceat conferri pecuniam ad societatem pacisci, ut socius, sive commodum, sive jacturam ex negotiatione reportet, teneatur ad certam quantitatem solvendam ultra capitale, quod finita societate restituet, omne periculum in se suscipiens: De qua plenè Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 417. Less. eod. tract. lib. 2. cap. 25. dub. 3. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 24. dub. 2. Bonacina Sum. disp. 3. q. 6. punct. 3. Leotard. tract. de usur. q. 31. ex num. 2. Narbona in l. 15. gloss. 1. & 2. tit. 18. lib. 5. Recop. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. 2. à n. 10. Gait. de credit. cap. 2. q. 5. n. 1929. cum seqq. Morl. Empor. jur. tit. 8. q. 25. ex n. 28.*

Ad Num. 2.

15 Potest ita contrahi societas, ut quis pecuniam, alter operam, & industriam conferat eo pacto, ut lucrum & damnum utriusque sit commune. Leotard. cum aliis num. 27. Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 5. n. 5. Petr. Greg. Synag. lib. 27. cap. 4. n. 10. Scacc. de commerc. §. 1. gloss. 7. part. 2. ampl. 20. n. 4. Fab. in ration. l. Cum duobus, §. Verum, ff. pro socio: & sic in dubio æqualiter divisio fieri debet, quoniam præsumitur industria æquivalere pecuniæ. Menoch. *de arbitrar. cas. 125. n. 2. de quo Greg. Lop. in l. 5. gloss. 4. tit. 10. p. 5.**

16 Hac in societate, nisi aliud convenerit, quisque ex sociis periculum ejus, quod confert, sustinere debet: itaque si peracta societate, nihil præter capitale superfit, qui industriam adhibuit, jacturam laboris patitur. Rursus si initio negotiationis pecunia naufragio, vel alio casu pereat, detrimentum est illius duntaxat qui illam contribuit, socio operam non adhibente. Sic usu receptum est in commerciis, & actum intelligitur inter socios, qui juxta consuetudinem contrahere existimantur. Molin. *disp. 415. n. 5. & 7. Trullench d. cap. 24. dub. 3. n. 4. Barbosa in collect. l. 1. n. 7. C. pro soc. Morl. sup. n. 29. & alii, de quo infra, n. 19.*

Ibi: Quod autem diximus.

17 Hæc conventio, ut lucrum, ac damnum sit commune, non infringit naturam hujus societatis, prout eam D. Covar. intelligit, scilicet in ipsa negotiatione, non in capitali, quod non communicatur.

18 Ad cætera quæ Præses noster prosequitur, ac de justitia ejus societatis, adire oportet Molin. *disp. 416. Trullench & Barbof. ubi proximè, Less. sup. dub. 2. Mantie. de tacit. conv. lib. 6. tit. 4. ex n. 7. Tusch. lit. S. concl. 187. à n. 4. Leotard. sup. n. 29. cum seqq. Mozz. de contract. tit. de societ. in princ. Morl. ex n. 29. Bonac. d. punct. 3. Scaccia d. part. 2. ampl. 9. n. 2. cum seqq. Pichard. in princ. n. 18. & in §. De illa, ex n. 8. Greg. Lop. in l. 3. gloss. 7. & in l. 4. gloss. 2. tit. 10. p. 5.*

Ibi:

Ibi: Imò hoc in casu.

19 Ubi industria sola per socium adhibenda tanti habetur, ut æquivaleret pecuniæ ab alio collatæ, & lucrum, & capitale æquis portionibus extincta societate distribui debet. Less. *sup. n. 10. Molin. disp. 415. num. 4. Menoch. d. cas. 125. num. 3. Adde Tusc. sup. num. 36. qui distinguit.*

20 Communis tamen sententia adversatur, quæ habet, capitale nunquam esse communicandum socio, qui solam operam, & diligentiam adhibuit. Fachin. *controv. lib. 2. cap. 95. Leotard. ubi proximè, Morl. sup. Felician. de societ. cap. 39. num. 3. Costa tract. de port. rat. q. 41. num. 4. Barbosa sup. num. 7. Gratian. discept. 360. num. 8. Fab. ration. l. Si non fuerint, §. 1. ff. pro soc. Et quidem ubi pecunia unius socii, & industria alterius sunt ejusdem æstimationis, si expressim convenerit, ut capitale sit utriusque commune, ut æquitati consonum observabitur; sed si non appareat quid actum est, consuetudini stabitur, & in dubio nunquam erit divisioni locus, quod regulariter usu receptum est, Ita sentiant Greg. Lop. in l. 10. gloss. 5. tit. 10. p. 5. Villal. *Arar. commun. opin. lit. S. n. 109. Escob. de ratiocin. lib. 2. cap. 22. Molin. disp. 416. n. 5. Trullench. sup. dub. 3. n. 6. & alii laudati sup. num. 16. Et societas ex consuetudine intelligitur contrahi, Leotard. n. 49. Escob. n. 1. Cenc. de censib. decis. 59. n. 7.**

Ibi: Quin & pecunia mutuo dari poterit.

21 Cum actus non tam ex verbis, quam ex mente agentium æstimeretur, quod adnotavi *sup. lib. 1. cap. 13. n. 24. quanquam exprimitur pecuniam credi socio industriam adhibenturo, cum verè societas licita contrahatur, non ideo usurarius censebitur contractus. Leotard. cum aliis sup. n. 27.*

Ad Num. 3.

22 Pecuniam exhibenti ad Societatem non licet pacisci, ut damnum, si contingerit, totum socius sustineat, lucrum verò commune sit. Huic assertioni apertissimè favet Bulla Sixti V. edita anno 1586. quæ in Bullario novissimo tom. 2. inter Bullas ejus Pontificis est quadragesima quinta, & illi subscribunt Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 5. n. 5. verf. Tertio inferitur, Mantie. de tacit. convem. lib. 6. tit. 8. num. 2. 18. Leotard. de usur. quest. 31. n. 2. Cenc. de censib. decis. 321. n. 11. Gait. de credit. cap. 2. n. 1929. verf. Attamen, Trullench. in Decal. lib. 7. cap. 24. dub. 1. n. 5. Pichard. in §. De illa, n. 2. Inst. de societ. Ouald. lib. 13. cap. 16. ad fin. Parlad. *quotidian. lib. 2. cap. 2. n. 9. Narbona in l. 15. gloss. 1. n. 6. tit. 18. lib. 5. Recop. Cancer. variar. part. 3. cap. 7. n. 51. Gratian. discept. cap. 389. n. 11. omiſſis pluribus quos congerit Carleval. de juat. tit. 3. disp. 7. num. 16. Vide infra.**

23 Quæ sententia ampliatur, ut nec pars capitalis conferenti sit salva, socio periculum ejus sustinente. Felician. *de societ. cap. 17. n. 10. Narbon. ubi proximè, Gait. num. 1931. apud quos alii.*

Verf. Huic conclusioni.

24 Ad intellectum legis *Si non fuerint §. 1. ff. pro soc. & similibus* consule Greg. Lop. in l. 4. gloss. 2. & l. 5. gloss. 4. tit. 10. p. 5. Fab. *ration. d. l. Si non* D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

*fuerint, Pichard. ubi proximè, Narbon. sup. gloss. 2. à num. 9. Morl. Emp. Jur. tit. 8. quest. 25. num. 29. Ex quibus dicendum, quod æqualitas quæ in sociis desideratur, non est ut damnum, aut lucrum inter eos pro virili distribuatur, sed ut quisque reportet prout contulit ad societatem. Molin. rectè disp. 415. num. 2. ideo pactum, ut socius damnum non sentiat, & de lucro percipiat, legibus probatur, cum scilicet plus ille contribuit, sive in pecunia, sive industria, atque labore, qui excessus cum favorabili conventionem inæqualitatis compensatur; nam ut ait Faber, æquitas ipsa suadet, ne servetur æqualitas. Alioqui si socii æqualiter contulissent, pactio illa ut iniqua rejiceretur. Ant. Gom. *d. cap. 5. num. 5. Gratian. disceptat. cap. 768. à num. 23. Sic ea jura exponunt præfati D. D. & alii communiter. Quod notabiliter restringit Greg. Lop. si convenerit inter socios æquis portionibus non collatis, ut lucrum æqualiter distribuatur, de quo D. Covar. infra, verf. Tertio ex his.**

Ibi: Quod societas quadam fraternitas esse censetur.

Idem observant Menoch. *de arbit. casu 125. 25. num. 2. Leotard. sup. num. 49. Narbon. num. 2. Tusch. lit. S. conclus. 285. num. 18. Ouald. sup. Pichard. princ. Inst. de societ. num. 15. ideo hic contractus præ cæteris velut inter fratres postulat æqualitatem, Fab. in d. l. Si non fuerint, in princ. & hæc fraternitas magis inclinatur ad concordiam, quam naturalis; nam hæc naturæ inducitur, illa à voluntate, ac electione procedit. Fab. in ration. l. Verum, ff. pro soc. Ab hoc fraternitatis vinculo procedit, ne socius ultra quam facere possit, condeinnetur, §. ult. Inst. de action. Fab. ubi promper.*

Verf. Hinc primò apparet.

Pro hoc, & proximo sequenti versiculo videas prænotata n. 24. & ibi laudatos.

Verf. Tertio ex his dubia.

Hujus sententiæ meminimus *sup. num. 24. in fin. quam videtur probare Greg. Lopez. Menoch. sup. num. 6. etfi D. Præsidi nostro displicuerit, sicut & Ant. Gom. d. lib. 2. cap. 5. num. 5. verf. Ex qua regula, de quo Tusch. d. concl. 285. à princ. Et nulla ratio discriminis excogitari potest, cur pactum quod reprobat in damno, in lucro sustineatur adversus æqualitatem in societate servandam pro portione, quam quisque contulit. Vide Pichard. n. 24. 25.*

Verf. Quarto hinc scribit.

25 Quoties pecuniæ æqualiter collatæ, unus ex sociis solus operam dat negotiationi, debet plus ex lucro percipere. Less. *de just. & jur. lib. 2. cap. 25. dub. 2. num. 20. nam tanto plus contribuit, quanti labor & industria æstimatur. Tusch. sup. num. 7. Pichard. in princ. num. 20. & 26. & de natura societatis est, ut qui plus expendit, sive in pecunia, sive in opera, plus ex lucro percipiat. Pichard. n. 19. Trullench. sup. dub. 1. n. 5. verf. Tertio est, Tusch. n. 2. sicut è contra qui minus exhibet, minus lucratur. Menoch. *de arbit. cas. 125. n. 5. juxta illa Pauli 2. ad Corint. cap. 9. verf. 6. verba: Qui parce seminat, parce & metet. Vrsill. ad Afflict. decis. 58. ex n. 4.**